

Adviesnota aan de raad

Raadsvergadering: 7 november 2019
Agendanummer:
Team: BV
Zaaknr: 78260-2019

Onderwerp: begroting 2020-2023

Aan de raad

Inleiding

Wij bieden uw raad hierbij de begroting 2020-2023 aan. Het college kan een structureel sluitende meerjarenbegroting aanbieden met jaarlijkse overschotten. Daarvan wordt jaarlijks € 250.000 gestort in de algemene reserve voor opbouw van het weerstandsvermogen. In 2020 worden de pijlen gericht op het realiseren van drie belangrijke ambities: Centrum Bakel, onderwijshuisvesting en één cultuurhuis in Kasteel Gemert. Daarom zijn voorbereidingskredieten opgenomen hiervoor om planvorming een impuls te geven.

Beslispunten

1. Vaststellen begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023.
2. In de jaren 2020 en verder jaarlijks € 250.000 storten in de algemene reserve voor opbouw van het weerstandsvermogen.
3. De investeringsbedragen uit de investeringsparagraaf ter beschikking te stellen met uitzondering van realisatie MFA Bakel waar de gemeenteraad op een later tijdstip een apart voorstel krijgt voorgelegd.

Dit onderwerp komt aan de orde in:

Commissie Financiën en Bestuur van 22 oktober 2019;

Commissie Ruimte en Mobiliteit van 23 oktober 2019;

Commissie Sociaal Domein, Sport en Onderwijs van 24 oktober 2019.

Dit onderwerp is aan de orde geweest in:

-nvt

Samenhang met eerdere besluiten en/of beleidsprogramma / raadsprogramma

Kadernota 2020 zoals behandeld door uw gemeenteraad op 4 juli 2019.

Beoogd effect

Een sluitende meerjarenbegroting met daarbij opbouw van weerstandsvermogen.

Duurzaamheid

In deze begroting is voor het eerst een aparte paragraaf over duurzaamheid opgenomen.

Sluitende begroting

Het college kan een structureel sluitende begroting aanbieden met daarin de volgende saldi:

Begrotingsjaar (x€1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo zonder storting algemene reserve	417V	408V	527V	796V
Te storten in algemene reserve	250N	250N	250N	250N
Restant saldo begroting 2020	167V	158V	277V	546V

Bovengenoemde saldi zijn inclusief de ambities voor Centrum Bakel, onderwijshuisvesting en één cultuurhuis in Kasteel Gemert. Daarnaast zijn er in deze begroting structureel extra middelen voor uitvoering van het armoede- en schuldenbeleid opgenomen.

Voor het begrotingsjaar 2020 voldoet de gemeente aan alle drie de criteria om onder het gebruikelijke repressieve toezicht van de provincie te vallen:

- Er is een positieve algemene reserve;
- De meerjarenbegroting 2020-2023 is in de laatste jaarschijf structureel en reëel in evenwicht;
- De begroting 2020 wordt tijdig (voor 15 november 2019) ingezonden.

Kadernota 2020

In de Kadernota 2020 stond voor 2020 een negatief saldo geraamd van € 414.000 fluctuerend tot een negatief saldo van € 615.000 in 2023.

Door voornamelijk verdere financiële maatregelen, de uitkomsten van de septembercirculaire 2019 en het opnemen van een stelpost jeugd in 2022 en 2023 zijn de saldi nu positief.

De wensen uit de Kadernota 2020 zijn integraal overgenomen in deze begroting op twee wensen na. De wensen realiseren rotonde Groeskuilen-Lodderdijk en verbod chemische onkruidbestrijding sport zijn komen te vervallen. De wens leslokaal KC Samenstroom is lager uitgevallen (zie RIN).

Ambities

De drie ambities Centrum Bakel, onderwijshuisvesting en één cultuurhuis in Kasteel Gemert worden hier nader toegelicht.

Ontwikkeling cultuurhuis in Kasteel Gemert

Hierbij komen twee speerpunten samen.

In het coalitieakkoord wordt de vorming van één cultuurhuis benoemd. Het cultuurhuis De Eendracht en het centrum voor kunst- en cultuureducatie Kunstlokaal zijn de twee professionele cultuurorganisaties in de gemeente Gemert-Bakel. Vanaf 1 januari 2018 zijn beiden organisaties bestuurlijk gefuseerd in de stichting Klankkleur. De wens is er om dit samen te brengen in één gebouw. Ook gezien het onderhoud wat op de huidige locaties dient plaats te vinden de komende jaren.

Voor het kasteel zijn er plannen om de theaterfunctie daaronder te brengen. Het college ziet kansen dit te combineren met de wens voor realisatie van het cultuurhuis. Concreet betekent dit het cultuurhuis onderbrengen in het kasteel. Dit geeft ook een belangrijke meerwaarde aan het centrum van Gemert. Om dit verder uit te werken is daarom in deze begroting 2020 een voorbereidingskrediet één cultuurhuis in Kasteel Gemert opgenomen van € 182.000.

Centrumontwikkeling Bakel

In 2016 heeft De Stem van Bakel (DSVB) een dorpsvisie met een actieplan opgesteld. De herontwikkeling van het centrum is daarbij als hoogste prioriteit benoemd. Wij faciliteren dit programma. In 2017 is hiervoor onder leiding van twee dorpsregisseurs een centrumvisie opgesteld. Daarbij zijn verschillen projecten benoemd.

In deze begroting hebben we voor twee projecten geld opgenomen. Dit zijn de projecten één echt Wilbertsplein en het intensiveren van samenwerking tussen maatschappelijke instellingen. Voor uitvoering van het project één echt Wilbertsplein is een investeringskrediet van € 150.000 opgenomen. Voor het intensiveren van samenwerking tussen maatschappelijke instellingen is zowel een voorbereidingskrediet van € 182.000 in 2020 opgenomen alsmede een investeringsbedrag in 2022 van € 4.000.000 voor de realisatie van een MFA.

Doorontwikkeling huisvesting onderwijs

In deze begroting is voor het opstellen van een Integraal onderwijshuisvestingsplan (IHP) een incidenteel bedrag opgenomen van € 25.000. Daarmee komt er een meerjarig huisvestingsplan voor het onderwijs. Dit bedrag was al opgenomen in de Kadernota 2020. Daarna zal dit huisvestingsplan in concrete investeringen uitgewerkt dienen te worden. In deze begroting 2020 is daarvoor nu een voorbereidingskrediet van € 182.000 opgenomen.

Het Commanderij College en Stichting GOO hebben reeds aangegeven ambities te hebben wat betreft onderwijshuisvesting. De locatie Sleutelbosch van het Commanderij College en de Berglarschool van Stichting GOO zijn beide deels verouderde gebouwen. Daarnaast is het Commanderij College haar visie op onderwijs aan het vernieuwen en daar wensen ze voor de toekomst een passend gebouw bij. Stichting GOO heeft meerdere schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Gemert waar sprake is van een huisvestingsvraagstuk.

Met het IHP en het voorbereidingskrediet krijgen we zicht op wat nodig en haalbaar is.

Armoede beleid

In het door de gemeenteraad in december 2018 vastgestelde beleidskader Sociaal Domein is een nieuw armoede- en schuldenbeleid aangekondigd, niet omdat het geldende beleid enkel betrekking had op de periode 2015 tot en met 2018, maar ook omdat het beleid op een aantal onderdelen aan herziening toe was. Armoedebelief is lokaal beleid, dat dicht bij onze inwoners uitgevoerd dient te worden. Daarnaast vindt een nieuw armoedebelief ook zijn legitimatie in het coalitieprogramma 2018-2022. In het verlengde van het nieuwe armoedebelief ligt er ook een nieuw beleidsplan schuldhelpverlening, zowel regionaal als lokaal.

Daarvoor is in deze begroting voor 2020 een extra bedrag opgenomen van € 24.000 en voor 2021 en verder een bedrag van € 79.000. Een verdere toelichting hierop is te vinden in de begroting.

Reëel ramen Sociaal Domein

Wij ramen de kosten van het Sociaal Domein realistisch in onze begroting. Op basis van de 2e kwartaalrapportage 2019 GR Peelgemeenten (september 2019) hebben wij onze begroting aangepast. Dit heeft wederom een negatief effect op het begrotingsaldo gegeven van € 466.000 in 2020. Een verdere toelichting op de gehanteerde uitgangspunten is opgenomen in de begroting in een aparte bijlage over het Sociaal Domein.

Financiële maatregelen

In deze begroting is een aantal financiële maatregelen ingeboekt. Een deel daarvan was al bij de Kadernota 2020 aangekondigd. Het betrof daarbij de volgende maatregelen welke integraal in de voorliggende begroting zijn opgenomen:

- Lagere storting voor opbouw weerstandsvermogen;
- Verkoop panden;
- OZB verhoging 8,5% bovenop de inflatieverhoging van 1,5%.

In de Begroting 2020 is een aantal extra maatregelen opgenomen ten opzichte van de Kadernota 2020. Deze zijn:

- Besparingen uitvoering Sociaal Domein;
- Leerlingenvervoer (lucht in de begroting);
- Rekenkamercommissie, volgen Laarbeek;
- Dividend BNG (lucht in de begroting).

Voor 2020 leveren bovengenoemde maatregelen uit de kadernota en begroting een substantieel bedrag van 2 miljoen euro op. Dit daalt naar 1,68 miljoen euro in 2023.

Risico's en kansen

Het weerstandsvermogen van de gemeente is nog niet op peil. Dit weerstandsvermogen is nodig om de risico's op te kunnen vangen die de gemeente loopt. Benodigd is een bedrag van € 6.973.000 in reserve. Aanwezig is € 5.927.000. Een aanvulling van minimaal € 1.046.000 is nog nodig. Daarvoor storten wij in deze begroting ieder jaar € 250.000 in onze algemene reserve de komende jaren.

De belangrijkste risico's van de gemeente liggen in de bouwgrondexploitatie, Jeugd, Wmo en Participatiewet (3d's) en het gemeentefonds.

Bouwgrondexploitatie

De gemeente heeft nog steeds een omvangrijke bouwgrondportefeuille van 26,3 miljoen euro. Met name de projecten Smartpark, Keizersberg en De Vrije Erven springen wat betreft omvang daar in uit. De gemeente loopt hier een marktrisico. Er zullen verkopen plaats dienen te vinden de komende jaren om de kosten terug te kunnen verdienen. Daarbij is de gemeente afhankelijk van de marktvraag. De risico's in de bouwgrondexploitatie zijn de afgelopen jaren afgenomen maar nog wel steeds aanwezig.

Openeinde regelingen Jeugd en Wmo

Voor de taken Jeugd en Wmo geldt dat het omvangrijke budgetten zijn die daarbij ook nog een openeinde kennen. Afgelopen jaren hebben we daar achteraf steeds geld moeten bijramen. Net als in 2019 is het Sociaal Domein in 2020 ook reëel geraamd maar het risico op overschrijdingen blijft aanwezig. Gezien de omvang van de budgetten heeft ook een procentuele geringe overschrijding in absolute zin nog steeds een groot effect op de financiën van de gemeente.

Participatiewet (Senzer)

De gemeenten verenigd in Senzer zijn bij uitvoering van de participatiewet geconfronteerd met een daling van de BUIG middelen met maar liefst zeven miljoen euro. Dit kon niet in de begroting van Senzer voor 2020 worden opgevangen. Na een intensief traject afgelopen zomer heeft Senzer een begroting gepresenteerd waar vooral op de langere termijn de inwonersbijdrage stijgt. Dit is verwerkt in de begroting van de gemeente. De eerste jaren bij Senzer worden de tekorten gedempt door inzet van hun reserves. Dit betekent wel dat gemeenten nu nadrukkelijker als achtervang gaan dienen bij toekomstige tegenvallers van Senzer.

Onzekerheden gemeentefonds

Tenslotte is het gemeentefonds geen stabiele factor gebleken de afgelopen jaren. Door onder meer het trap op trap af principe kennen de ontvangsten van het Rijk grote schommelingen. Het gemeentefonds is veruit de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Door de drie decentralisaties is de omvang van het gemeentefonds na 2015 flink gestegen waardoor schommelingen in het gemeentefonds de gemeente nog meer beïnvloeden dan voor die datum. Het is daarnaast het Rijk de laatste jaren niet gelukt het geld wat in hun begrotingen stonden uit te geven. Daardoor hebben gemeenten achteraf minder geld gekregen dan vooraf aangekondigd.

In 2020 en 2021 staan diverse grote herzieningen van het gemeentefonds op het programma. Het is afwachten wat dit betekent voor onze gemeente.

Voor Jeugd hebben de gemeenten incidenteel middelen gekregen tot en met 2021. Het ministerie heeft afgelopen juli een aparte richtlijn uitgedaan waarin het gemeente toegestaan wordt voor 2022 en verder een stelpost in te voeren gelijk aan de inkomsten uit 2021. Dit in afwachting op een onderzoek van het Rijk om te bepalen of de huidige meerkosten jeugd structureel zijn. In de aangeboden begroting is deze stelpost verwerkt vanaf 2022 voor een bedrag van jaarlijks € 443.000. Deze stelpost is niet zeker en kent daarom enig risico.

Incidentele kansen investeringen en winstnemingen bouwgrondexploitatie

Incidentele kansen liggen er in de investeringsportefeuille en de winstnemingen bouwgrondexploitatie

Met een rentepercentage voor toekomstige investeringen van 2,5% zitten we aan de ruime kant gezien de huidige tarieven op de markt. Uit voorzichtigheid en met het oog op de lange termijn is deze 2,5% onveranderd gebleven. Mogelijk volgen hier wel incidentele voordelen uit op het moment financieringen worden aangegaan. Aan investeringen zijn verder afschrijvingslasten verbonden. Deze en vorige begrotingen kennen een omvangrijke (her-) investeringsportefeuille. Op het moment dat investeringen later dan beoogd worden gerealiseerd geeft dat incidenteel lagere afschrijvings- en rentelasten voor het betreffende jaar.

Verder is met winstnemingen in de bouwgrondexploitatie niet gerekend in deze begroting. Op het moment dat winstnemingen worden gedaan zijn dit incidentele voordelen voor de betreffende jaarrekening. De algemene reserve bouwgrond (die onderdeel uit maakt van het weerstandsvermogen) is de afgelopen jaren daardoor gegroeid naar 5,2 miljoen.

Lokale lasten

De lokale heffingen stijgen in deze begroting. In de Kadernota 2020 is opgenomen dat de OZB in 2020 met 8,5% stijgt bovenop de 1,5% inflatie. Dat is onveranderd in deze begroting 2020 opgenomen.

Riool en afval zijn kostendekkend. In december 2018 heeft uw gemeenteraad al besloten bij de vaststelling van het Gemeentelijk Watertakenplan dat het riooltarief in 2020 zou stijgen met 2,5% boven op de inflatie 1,5%. Deze stijging is noodzakelijk om het riool- en waterbeheer goed uit te voeren. Dit is als zodanig verwerkt in deze begroting.

Verder zijn de kosten van afvalinzameling (via Blink) het afgelopen jaar flink gestegen en de inkomsten uit reststromen van het afval gedaald. Dit geeft voor 2020 nu een gemiddelde stijging van de afvalstoffenheffing met € 38 per huishouden.

Septembercirculaire 2019

De septembercirculaire 2019 heeft een positief financieel effect op de jaren 2020 t/m 2023. Begin oktober heeft u daarover een RIN ontvangen. Deze septembercirculaire is verwerkt in deze begroting.

Vervallen "oude" regelgeving

N.v.t.

Uitvoering

Nadat de begroting door uw gemeenteraad is vastgesteld zal deze ter goedkeuring aan de provincie worden aangeboden.

Bijlagen

1. Begroting 2020-2023
2. Detailbegroting 2020
3. Overzicht wijzigingen na Kadernota 2020

Ter inzage gelegde stukken

1. Begroting 2020-2023
2. Detailbegroting 2020
3. Overzicht wijzigingen na Kadernota 2020

Gemert, 8 oktober 2019

het college van burgemeester en wethouders,

[Ondertekenaar 2.Functie],

[Ondertekenaar 1.Functie],